

BARTIN ÜNİVERSİTESİ'NDE EĞİTİM GÖREN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Betül KURTÇA*

Öz

Bu çalışmanın amacı Bartın Üniversitesi'nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye'de ve Bartın şehrinde karşılaştıkları sosyal ve ekonomik zorluklarının belirlenmesi, öğrencilerin bu sıkıntıları aşma noktasında sosyal yardım kuruluşları ile olan bağlantılarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışma iki kısımdan oluşmuştur. İlk kısımda Bartın Üniversitesi'nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerle yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak görüşülmüştür. Örneklem olarak 13 farklı ülkeden 11'i erkek, 9'u kız olmak üzere 20 öğrenci belirlenmiştir. Öğrencilere demografik özelliklerini, sosyal ve ekonomik sıkıntılarını ve sosyal yardım kuruluşları ile olan bağlantılarını anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Çalışmanın diğer kısmında Bartın ilinde bulunan bazı vakıflar ve derneklerle görüşülerek, yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yaptıkları ve yapmayı planladıkları çalışmalar ile ilgili bilgiler alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin Türk öğrenciler ve hocaları ile iletişim noktasında bir sıkıntı yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Diğer yandan bazı derslerin anlaşılmasında zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca özellikle yeni gelen öğrencilerin uluslararası öğrenciler ile ilgili ofis, vakıf ve derneklerle ilgili pek fazla bilgilerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Bazı öğrenciler Bartın'ı küçük ve sosyal açıdan yetersiz bulurken bazıları da Bartın halkı ile sorunlarını dile getirmiştir. Öğrencilerin ekonomik açıdan ise daha çok barınma ve ulaşım konularında sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir. Bartın'da bulunan bazı dernek ve vakıfların öğrencilere kalacak yer, yurt, burs gibi imkanlar sundukları belirlense de bu yardımların az olduğu ve daha çok öğrenciye ulaşmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: uluslararası öğrenciler, sosyo-ekonomik sorunlar, Bartın Üniversitesi.

SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF FOREIGN STUDENTS STUDIED AT BARTIN UNIVERSITY AND SOLUTION PROPOSALS

Abstract

The aim of this study is determination of social and economical difficulties which international students studied at Bartın University face in Turkey and Bartın city, investigation of students' connections with social welfare institutions to overcome these problems. For this purpose, the study consists of two parts. In the first part, foreign students studying at Bartın University were interviewed using a semi-structured interview technique. As a sample, 20 students, 11 boys and 9 girls, were determined from 13 different countries. It was asked questions to students understanding their demographic characteristics, social and economic problems, and their links with social welfare organizations. In the other part of the study, some foundations and associations in Bartın province were interviewed and obtained information about the studies they did and planned to do with foreign students. As a result of the research, it was revealed that the students did not experience any difficulties in communication with Turkish students and teachers. On the other hand, they stated that they had difficulty in understanding some lessons. In addition, it has been revealed that especially new students do not have much knowledge about offices, foundations and associations related to international students. While some students found Bartın small and socially inadequate, others expressed their problems with Bartın people. In terms of economics, it has been determined that students experience difficulties in housing and transportation issues. Although it was determined that some associations and foundations in Bartın offer students such as accommodation, dormitory, scholarship, it is concluded that these aids are low and they should reach more students

Keywords: international students, socio-economic problems, Bartın University.

* Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi, betulleaser@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4686-6796

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte tüm dünya küçük bir köy haline gelmiş, herhangi bir ülkede meydana gelen gelişmeler diğer ülkeleri de etkiler hale gelmiştir. Bu bağlamda bilim, teknoloji, ulaşım gibi birçok alanda hızlı bir değişim ve gelişim kaydedilmiştir. Küreselleşmenin getirdiği bu değişim eğitim alanında da kendini göstermiştir. Günümüzde öğrenciler kendi ülkelerinin dışında istedikleri ülkede eğitim alabilmektedirler. Uluslararası öğrenci hareketliliği olarak anılan bu gelişme eğitimi dünyada ortak bir pazar haline getirmiştir. Bu pazar ABD başta olmak üzere birçok ülkenin ekonomisine önemli bir katkı sağlamaktadır (Stephenson 2004, Kiroğlu vd. 2010). Her geçen yıl artan uluslararası öğrenci sayısı Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) 2011 verilerine göre tüm dünyada 1975 yılında 800 000 civarında iken 2009 yılında 3,7 milyona ulaşmıştır (Özkan ve Güvendir 2015, Mustafa 2018).

Her alanda gelişen ve kendini kanıtlamaya çalışan Türkiye bu sürece 1981 yılında dâhil olmuştur. İlk olarak kendi imkânları ile yükseköğrenim görmek isteyen öğrenciler için Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı (YÖS) uygulanmış, daha sonra Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla bağımsızlığını ilan eden Türk Cumhuriyetleri'nden öğrencilerin Türkiye'de eğitim alabilmesi için 1992 yılında "Büyük Öğrenci Projesi" kapsamında Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı (TCS) uygulanmaya başlamıştır. Şu an bu proje 58 devlet ve topluluğun içinde bulunduğu önemli bir program haline gelmiştir (Kavak ve Başkan 2001, Kiroğlu vd, 2010). Yabancı uyruklu öğrenci sayısının giderek artması ile beraber birtakım değişiklikler olmuş, daha önce ÖSYM tarafından merkezi olarak uygulanan YÖS 2010, TCS ise 2011 yılında kaldırılarak, yabancı uyruklu öğrencileri seçme hakkı üniversitelere devredilmiştir (Özçetin 2013).

Ülkemize kendi imkânları dışında burslu olarak da yabancı uyruklu öğrenci gelmektedir. Bu öğrencilere 2012 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesindeki Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü burs vermekteydi. 2012 yılından itibaren burslar Türkiye Bursları adı altında birleştirilip düzenlenerek Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda öğrencilere aylık burs, barınma desteği, üniversite öğrenim katkı payı ödemeleri, Türkçe dil öğrenimi ödemeleri, genel sağlık sigortası ödemeleri ve temel ulaşım giderleri gibi imkânlar sunulmaktadır. Türk Cumhuriyetleri ve Akraba toplulukları öğrencilerinin ülkemizdeki eğitimleri, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda (KYK) içinde bulunduğu geniş bir koordinasyon ağı içerisinde gerçekleştirilmektedir (Özçetin 2013). Bu kurumlar dışında TÜBİTAK, İslam Kalkınma Bankası (İDB), Türk Ulusal Ajansı, Türkiye Diyanet Vakfı, Türk Silahlı Kuvvetler, Emniyet Genel Müdürlüğü, bazı Sivil Toplum Kuruluşları ve özel üniversitelerin katkıları ile ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrenci sayısı her geçen yıl katlanmaktadır (Yardımcıoğlu vd. 2017). Şu anki verilere göre ülkemizde yükseköğrenim okuyan yabancı uyruklu öğrenci sayısı 100220 erkek, 54285 kadın olmak üzere toplam 154505 olarak kaydedilmiştir. Bu öğrencilerin büyük bir kısmını Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları ile Türkiye'nin komşu ülkelerinden gelen öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir (YÖK, 2019). Dünyada ise bu sayı 2019 verilerine göre 7,5 milyon olduğu belirtilmektedir (YTB, 2019) (Tablo 1).

Uluslararası Öğrenci Sayısı (2019)	
Dünya	7,5 milyon
Türkiye	154505
Bartın	927

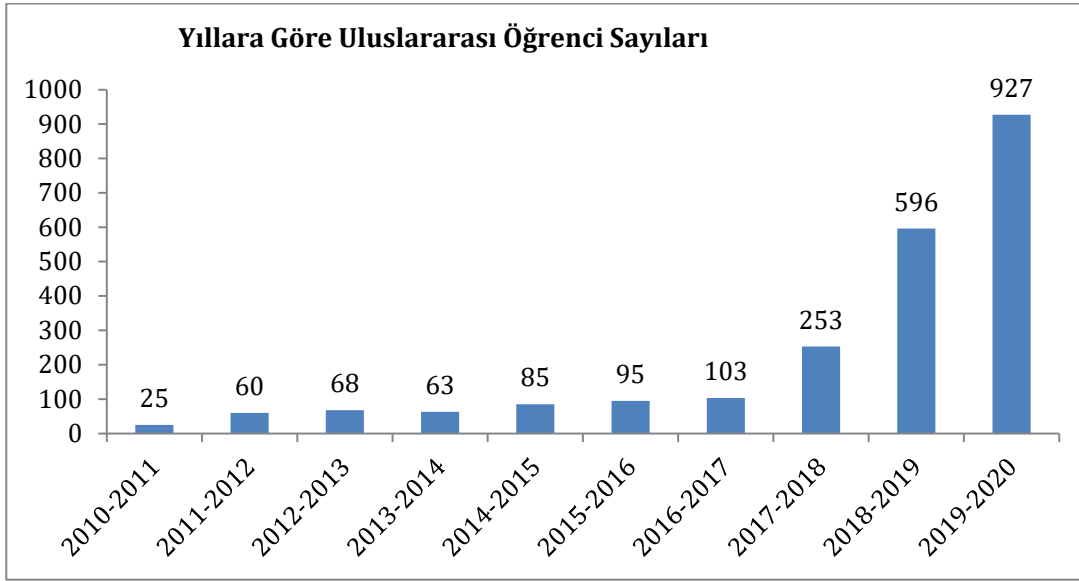
Tablo 1. 2019 verilerine göre Uluslararası öğrenci sayıları

Türkiye uluslararası öğrenci konusunda kaynak ülke halinden çıkıp, öğrenci çeken ülke haline gelmiş ve yabancı uyruklu öğrenci sayısında dünyada önemli bir yere ulaşmıştır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde okuyan yabancı uyruklu öğrencilerde olduğu gibi bizim ülkemizde eğitim gören öğrenciler de birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların başında dil ve eğitim gelmektedir. Kendi dillerinin dışında farklı bir dil öğrenmek, bu dil ile verilen eğitimi anlamaya çalışmak ve başarılı olmak bu öğrenciler için oldukça zorlayıcı bir süreçtir. Ancak bu aşılabilecek sorunların yanında kültürel farklılık, arkadaşlık ilişkileri, barınma, psikolojik, sosyal ve ekonomik sıkıntılar gibi bazen eğitiminde önüne geçebilecek sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Memleketlerinden ve ailelerinden uzakta olan bu öğrenciler Türkiye'ye geldiklerinde kültürel şok yaşamakta, yalnızlık ve özlem çekmektedirler. Çekingenlik ve çevreden gelen önyargılardan dolayı arkadaşlık kurmakta zorlanmakta, kendini ifade edememekte sosyal ve psikolojik olarak kendini kötü hissetmektedirler. Bunun yanında kalacak yer bulma, kaldıkları yere uyum sağlayamama, yemeklere alışamama ve maddi anlamda yaşadıkları sıkıntılar öğrencileri akademik anlamda da olumsuz etkilemektedir (Kıroğlu vd. 2010, Yardımcıoğlu vd. 2017, Özçetin 2013, Yıldırım ve Köksal 2017).

Alanyazında daha çok yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve akademik anlamda yaşadıkları sıkıntılar üzerine çalışmalar olduğu görüldü de, öğrencilerin sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarına yönelik de önemli çalışmalar bulunmaktadır. Çağlar (1999), Hacettepe, ODTÜ, Atatürk ve Cumhuriyet Üniversite'sindeki Türk Cumhuriyeti ve akraba topluluklar vatandaşı öğrencilerin karşılaştığı sosyo-ekonomik ve kültürel sorunları üzerine bir çalışma yapmıştır. Kıroğlu vd. (2010), ise Türkiye'de eğitim fakültesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları sorunları belirlemeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Azmaz (1995), Orta Asya Cumhuriyetleri'nden Uludağ Üniversitesi'ne gelen öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerini etkileyen etmenler üzerine çalışmıştır. Amanov (1996), Özbekistan'dan Bursa'ya yükseköğrenim için gelen öğrencilerin uyum düzeyleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (2001) Türk dünyası ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler, ihtiyaçları ve beklentileri üzerine 15 ilde 753 öğrenci ile bir araştırma yapmıştır. Soyutürk (2000), Balkan ülkelerinden Türkiye'ye eğitim için gelen öğrencilerin sosyal yapıya uyumları üzerine bir çalışma yapmıştır. Garabayev (2000), yaptığı çalışmada Türk Cumhuriyetleri'nden yükseköğrenim için gelen öğrencilerin uyum sorunlarının araştırmıştır. Yardımcıoğlu vd. (2017), Sakarya Üniversitesi'nde okuyan uluslararası öğrencilerin yaşadığı sosyo-ekonomik problemler üzerine bir çalışma yapmıştır. Özçetin (2013), Bursa ilinde okuyan yabancı uyruklu öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenleri incelemiştir. Çelik (2013), Trakya Üniversitesi'nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'de buldukları süre içerisinde karşılaştıkları zorlukların, problemlerin ve ihtiyaçların belirlenmesi üzerine bir araştırma yapmıştır. Ghanbary (2017), Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan uluslararası öğrencilerin profilini, ihtiyaçlarını ve sorunlarını belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Apaydın vd. (2017), yaptıkları çalışmada Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören

yabancı uyruklu öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları sorunları incelemiştir.

2008 yılında kurulan Bartın Üniversitesi'ne yabancı uyruklu öğrenci ilk defa 2010-2011 eğitim-öğretim yılında gelmiş ve her yıl sayıları giderek artmıştır. Özellikle son üç yıl içerisinde yabancı uyruklu öğrenci sayısında önemli bir artış gözlenmiştir (Şekil 1). Şu anda Bartın Üniversitesi'nde 53 farklı ülkeden 566'sı erkek, 361'i kadın olmak üzere toplam 927 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Bu sayının önemli bir kısmını Türkmenistan'dan gelen öğrenciler oluştururken, Türkmenistan'ın ardından en çok öğrenci Suriye ve Somali'den gelmektedir. Ayrıca farklı nedenlerden dolayı bugüne kadar 471 uluslararası öğrenci Bartın Üniversitesi'nden kayıt sildirmiş, 14'ü ise kayıt dondurmıştır (Bartın Üniversitesi, 2019-a)

Şekil 1. Bartın Üniversitesi'nde Eğitim gören uluslararası öğrenci sayılarının yıllara göre dağılımı (Bartın Üniversitesi, 2019-b)

Bartın Üniversitesi'ne gelen uluslararası öğrenci sayısının bu derece artması, yeni ve gelişmekte olan bir üniversite sayılan Bartın Üniversitesi ve küçük bir şehir olan Bartın için son derece önemli ve katkı sağlayıcı bir durum olarak görülürken; diğer taraftan bu üniversitede eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştığı sorunlar da üzerinde durulması ve incelenmesi gereken bir konudur.

Bu çalışmanın amacı yükseköğrenim görmek için Bartın'a gelen yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'de ve Bartın şehrinde karşılaştıkları sosyal ve ekonomik zorluklarının belirlenmesi, öğrencilerin bu sıkıntıları aşma noktasında sosyal yardım kuruluşları ile olan bağlantılarının incelenmesidir. Bu öğrencilerin sosyo-ekonomik problemlerinin tespit edilmesi ile üniversite ve şehir olarak bu sorunların giderilmesinde neler yapılabileceği konusunda çözüm önerileri sunulmuştur.

Yöntem

Bu çalışma iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda örneklem olarak Bartın Üniversitesi'nde farklı bölümlerde okuyan 20 uluslararası öğrenci seçilmiştir. Öğrenciler ile görüşmede yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılarak öğrencilere demografik özellikleri, sosyal ve ekonomik sıkıntılarını ve sosyal yardım kuruluşları ile olan bağlantılarını anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Sorular Türkçe

anlaşılabilir ve sade olarak sorulmuş, öğrencilerin detaylı cevap verebilmesi için yeterli zaman tanınmış, öğrencilerin cevapları yazılarak kaydedilmiş ve alınan cevaplar içerik analizi ile çözümlenmiştir. Ayrıca sorular tek tek analiz edilmiş, öğrenciler Ö1,Ö2.....Ö20 olarak kodlanarak bazı öğrencilerin verdiği cevaplar alıntılama yöntemiyle direkt aktarılmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında Bartın ilinde bulunan bazı vakıflar ve derneklerle görüşülerek, yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yaptıkları ve yapmayı planladıkları çalışmalar ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bulgular

1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Araştırmanın bu kısmında öğrencilerin demografik özelliklerini incelemeye yönelik sorular sorulmuş ve alınan cevaplar tablo halinde sunulmuştur. Tablo 2'de öğrencilerin vatandaşlıkları ve cinsiyetleri sayısal olarak gösterilmiştir.

Vatandaşlık	Erkek Öğrenci Sayısı	Kız Öğrenci Sayısı	Toplam
Suriye	4	1	5
Türkmenistan	-	2	2
Afganistan	2	-	2
Suudi Arabistan	2	-	2
Mısır	1	-	1
Nijer	1	-	1
Moritanya	-	1	1
Cezayir	-	1	1
Özbekistan	1	-	1
Endonezya	-	1	1
Tayland	-	1	1
Irak	-	1	1
İran	-	1	1

Tablo 2. Öğrencilerin Vatandaşlık ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 2'e bakıldığında çalışma yaptığımız öğrencilerin daha çok Suriye vatandaşı olduğu görülmektedir. Bunun dışında kalan öğrencilerin ise Türk Cumhuriyetleri, Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden geldiği belirlenmiştir. Genele bakıldığı zaman tüm öğrencilerin geldikleri ülkelerin Müslüman ülkeler olduğu göze çarpmaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında toplam erkek öğrenci sayısı 11 ve toplam kız öğrenci sayısının 9 olduğu görülmektedir. Bu sayılar üniversitedeki toplam yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyet dağılım oranıyla paralellik göstermektedir.

Örneklem öğrencileri seçilirken mümkün olduğunca farklı bölümlerden olmasına dikkat edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere ve Bartın'da buldukları süreye göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

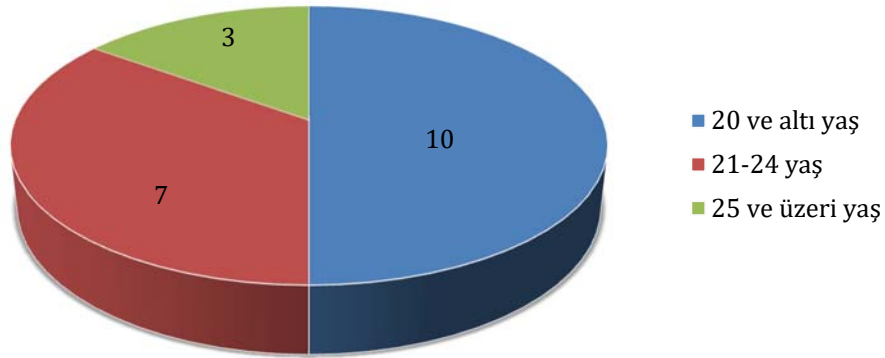
Bölüm	Buldukları Süreye Göre Öğrenci Sayıları				
	0-1 yıl	2 yıl	3 yıl	5 yıl	TOPLAM
İnşaat Mühendisliği	2	-	1	1	4
Temel İslami İlimler	-	1	2	-	3
Hemşirelik	2	-	-	-	2
Bilgisayar Mühendisliği	2	-	-	-	2
Orman Mühendisliği	1	-	-	-	1
İşletme	1	-	-	-	1
Fizyoterapi	1	-	-	-	1
Uluslararası Ticaret	1	-	-	-	1
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	-	-	1	-	1
Peyzaj Mimarlığı	-	-	1	-	1
Turizm İşletmecilik	-	1	-	-	1

Makine Mühendisliği	1	-	-	-	1
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	1	-	-	-	1

Tablo 3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümler ve Bartın'da Buldukları Süreye Göre Dağılımı

Çalışmada seçilen öğrencilerin yaşları 18 ile 30 yaş arasında değişiklik göstermektedir. Öğrencilerin yaş dağılım grafiği Şekil 2'de gösterilmiştir. Grafik incelendiğinde çalışmamıza katılan öğrencilerin daha çok üniversite okuma çağına yeni girmiş öğrenciler olduğu görülmektedir.

Öğrenci Yaş Dağılım Grafiği

Şekil 2. Öğrencilerin yaş dağılım grafiği

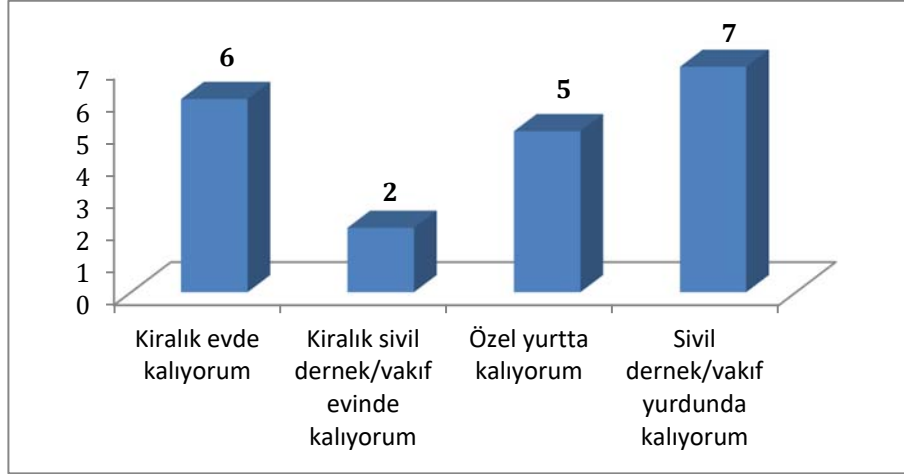
Ayrıca öğrencilere evli olup olmadıkları ile ilgili soru sorulmuş ve araştırmaya katılan öğrencilerin tümü bekâr olduklarını dile getirmiştir.

2. Öğrencilerin Sosyo-ekonomik Özellikleri ve Sorunları

Çalışmanın bu bölümü örneklem öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerini belirlemek ve Bartın'daki sosyal ve ekonomik problemlerini öğrenmeye yönelik soruları ve alınan cevapları içermektedir.

Öğrencilere, "**Neden Türkiye'de / Bartın'da okumayı tercih ettin?**" sorusu sorulmuş ve genel olarak öğrenciler çok isteyerek gelmediklerini, tercihler sonucunda Bartın Üniversitesi'nin kendilerini kabul ettiği için geldiklerini belirtmişlerdir. Bunun dışında "Bir yakınım tavsiye etti" cevabı da oldukça fazla verilmiştir. 3 öğrenci ise istediği bölüm burada olduğu için geldiğini söylemiştir.

"**Nerede kalıyorsunuz?**" sorusuna verilen cevaplar Şekil 3'de grafik halinde verilmiştir. Grafiğe bakıldığında öğrencilerin 12'sinin yurttan 8'inin ise kiralık evde kaldığı görülmektedir. Diğer taraftan kendi imkânları ile ikamet eden öğrencilerin sayısının (11), sivil dernek/vakıf imkanları ile ikamet eden öğrenci sayısına (9) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 3. Öğrencilerin Bartın'da ikamet ettikleri yerler

"Bartın'da en çok hangi konuda sıkıntı yaşıyorsunuz?" sorusuna en çok verilen cevaplar tablo haline getirilmiş ve Tablo 4'te verilmiştir. Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %25'i sıkıntı yaşamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin Bartın'la ilgili en önemli sıkıntısının küçük bir şehir olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. En çok dile getirilen diğer sıkıntılar ise ulaşım zorluğu ve iş bulamama olarak ifade edilmiştir.

Verilen cevaplar	Öğrenci sayısı
"Sıkıntı yaşamıyorum"	5
"Çok küçük bir şehir, gezecek yer bulamıyorum"	5
"Otobüsler geç geliyor, ulaşım zor"	3
"Part-time çalışmak için iş bulamıyorum"	3
Diğer	4

Tablo 4. Öğrencilerin "Bartın'da en çok hangi konuda sıkıntı yaşıyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevaplar

"Türk Öğrencilerle arkadaşlık ilişkileriniz nasıl?" sorusuna genel olarak iyi, çok iyi, güzel, sıkıntı yaşamıyorum gibi olumlu cevaplar vermişlerdir. Hatta Ö4 kodlu öğrenci "Hepsiyle konuşuyorum ama kankam yok" şeklinde samimi bir cevap vermiştir.

"Dersleri rahat bir şekilde anlayabiliyor musunuz?" sorusuna genel olarak derse ve hocaya göre değiştiği cevabını vermişlerdir. Ö14 kodlu öğrenci "Bazen anlıyorum, bazen anlayamıyorum. Hoca hızlı konuştuğunda anlayamıyorum" demiştir. Teorik ve teknik terim içeren dersleri anlamada daha çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

"Derste ve ders dışında hocalarımızla iletişiminiz nasıl?" sorusuna genel olarak çok iyi, iyi, normal gibi olumlu cevaplar verilmiştir. Ayrıca bazı öğrenciler hocaların ders sonunda odasına çağırdığını ve bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sorduğunu ifade etmiştir. Ö13 kodlu öğrenci "Sorun var mı diye soruyorlar. Sıkıntı olduğunda gelin bana diyorlar" diye cevap vermiştir. Ö2 kodlu öğrenci ise "Bazı öğretmen İngilizce biliyor yardım ediyor, bazıları bilmiyor yardım etmiyor" diye cevaplamıştır.

"Bartın halkının ve esnafının size karşı tutum ve davranışları nasıl?" sorusuna genelde sıkıntı yaşamıyorum, saygılı ve misafirperverler şeklinde olumlu cevaplar verilmiştir. Öğrencilerin verdiği bazı olumlu cevaplar:

"Bartın'da İstanbul'a göre daha iyi. Saygılılar bize karşı. Yardım ediyorlar." (Ö1)

"İyiler, yabancı mısınız? Nereden geliyorsunuz? Sıkıntı var mı? Diye soruyorlar." (Ö14)

"Kötülük görmedim. Güler yüzlüler. Bulamadığım yerlerde yardım ediyorlar." (Ö16)

Yalnızca 3 öğrenci olumsuz cevaplar vermiştir. Öğrencilerin verdiği olumsuz cevaplar:

“Yabancı olduğumu anlamıyorlar. Öğrenciyi para olarak görüyorlar. Kafelerdeki fiyatlar pahalı” (Ö3)

Suriyeli bir öğrenci “Siz dönmeyecek misiniz diye soruyorlar. Devletten para alıyorsunuz diyenler var. Irkçılık yapanlar var.” (Ö11) cevabını vermiştir. Türkiye’de ve Bartın’da Suriyelilere yönelik bir önyargının olduğunu düşünmektedir.

“Saygılı iyi davranıyorlar. Çarşıda bizi kandırıyorlar. Bu kaç para diyoruz farklı fiyat söylüyorlar.” (Ö17)

“**Bartın şehrinin sosyal imkânlarını yeterli buluyor musunuz?**” sorusuna genel olarak öğrenciler olumsuz cevap vermişlerdir. Sosyal imkânların yetersiz olduğunu, kafelerden başka gidecek yerlerin olmadığını, alışveriş merkezlerinin bulunmadığını, küçük bir şehir olduğunu dile getirmişlerdir. Ö3 kodlu öğrenci “Yeterli değil, çok eksik var. Sosyal anlamda sadece kafe açıyorlar. Başka şeyler olması lazım. AVM olabilir, kütüphane olabilir, tiyatro olabilir.” cevabını vermiştir.

“**Psikolojik ve sosyal olarak sorun yaşadığınızda kiminle çözüyorsunuz?**” sorusuna genel olarak üç farklı cevap verilmiştir. “Sorunlarımı kendim çözüyorum” diyen 7 öğrenci olurken, 8 öğrenci sorunlarını arkadaşlarıyla çözdüğünü belirtmiş, 5 öğrenci ise ailesiyle paylaştığını ve çözmeye çalıştığını söylemiştir.

“**Üniversitede yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ile ilgilenen bir ofis veya öğrenci kulübü var mı?**” sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda “Uluslararası Öğrenci Ofisi’nden genel olarak haberdar oldukları fakat pek sık uğramadıkları anlaşılmıştır. Diğer taraftan öğrencilerin kendi aralarında kurdukları “Kardeşlik Kulübü” adı altında bir kulüp olduğu ve öğrencilerin yarısının bu kulübü bildiği ve etkinliklerine katıldığı tespit edilmiştir. Kulübü ve Ofisi bilmeyen öğrencilerin de üniversiteye yeni gelen öğrencilerden oluştuğu görülmüştür.

“**Yabancı uyruklu öğrencilere destek veren Sosyal Yardımlaşma kuruluşları (vakıf, dernek vb.) hakkında bilginiz var mı?**” sorusuna 13 kişi biliyorum cevabını verirken, 7 kişi hiçbir bilginim yok diye yanıtladı. Sosyal yardımlaşma kurumlarını bilen kişiler daha çok burs için başvuruda bulduklarını belirttiler. Öğrencilerin hakkında bilgi sahibi oldukları Sosyal Yardımlaşma Kuruluşları ise; Mavi Kelebek Uluslararası Öğrenci Derneği, İHH İnsani Yardım Vakfı, Türkiye Diyanet Vakfı, İlim Yayma Cemiyeti, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk Kızılay’dır.

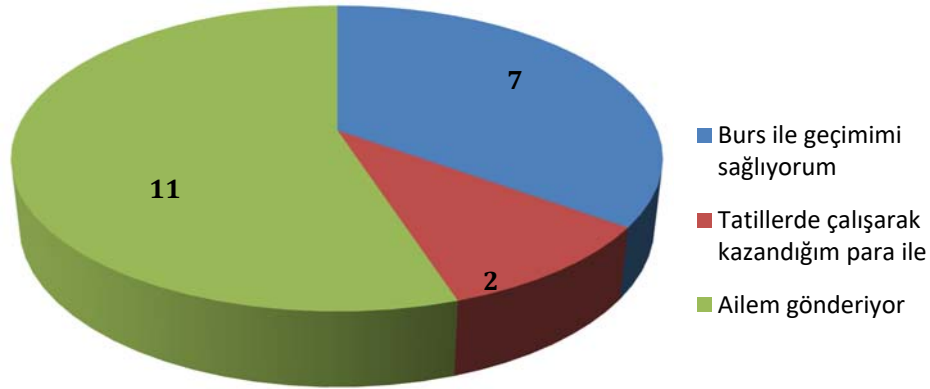
“**Sosyal Yardımlaşma Kurumlarından destek alıyor musunuz?**” sorusuna 7 kişi yardım aldıklarını belirtirken, 13 kişi yardım almadıklarını söylemiştir. Destek alanların çoğu burs aldıklarını belirtirken 3 öğrenci de gıda ve barınma yardımı aldıklarını ifade etmişlerdir.

“**Burs alıyor musunuz?**” sorusuna 7 öğrenci “evet burs alıyorum” cevabını verirken, 13’ü “hayır burs almıyorum” cevabını vermiştir. İHH İnsani Yardım Vakfından 2 öğrenci, YTB Türkiye burslarından 2 öğrenci, Türkiye Diyanet Vakfından 2 öğrenci, Kadıköy İrfan Vakfından ise 1 öğrenci burs aldığını belirtmiştir.

“**Çalışıyor musunuz?**” sorusuna katılımcıların tümü eğitim döneminde çalışmadıklarını belirtirken, 4 öğrenci tatil dönemlerinde çalıştıklarını söylemişlerdir.

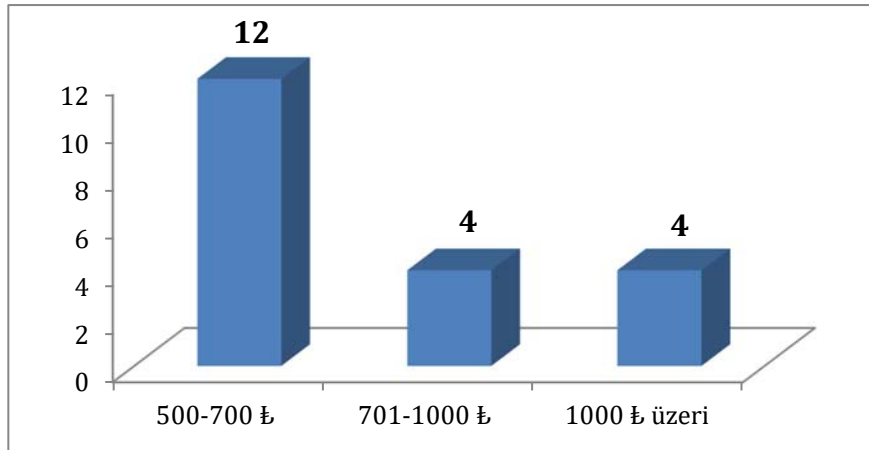
“**Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?**” sorusuna öğrencilerin yarısından fazlası (11 öğrenci), “Ailem gönderiyor” yanıtını verirken, 7 öğrenci burs aldığını 2 öğrenci ise tatillerde çalışarak kazandığı para ile geçindiğini belirtmiştir (Şekil 4). Ayrıca Burs alan öğrencilerden bir kısmı buna

ilave olarak ailesinden destek aldığını, bir kısmı ise tatillerde de çalışarak para biriktirdiğini söylemiştir.

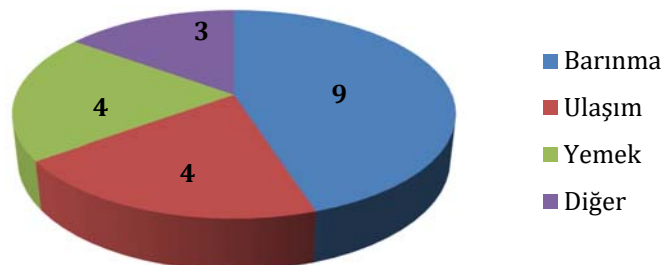
Şekil 4. Öğrencilerin "Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

"Aylık gelirin ne kadar?" sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar gruplanarak Şekil 5'te grafik halinde gösterilmiştir. Grafik incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun (12 öğrenci) geliri 500-700 ₺ arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca 701-1000 ₺ arasında geliri olan 4 ve 1000 ₺ üzeri geliri olan 4 öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5. Öğrencilerin aylık gelir dağılımları

"En çok neye para harcıyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplar grafik haline getirilmiş ve Şekil 6'da verilmiştir. Öğrencilerin yarısına yakını (9 öğrenci) bu soruya cevap olarak barınmayı verirken, 4'er öğrenci de ulaşım ve yemek cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin daha çok temel ihtiyaçlarına para harcadığı görülmektedir. Bunun dışında geri kalan 3 öğrenci ise giyim, kitap ve eğlenceye para harcadıklarını belirtmiştir.

Şekil 6. Öğrencilerin en çok para harcadıkları şeyler

“Ülkenize ne sıklıkla gidiyorsunuz?” sorusuna 1. Sınıf ve hazırlık öğrencileri henüz hiç gitmedikleri yılda bir kez gitmeyi planladıkları cevabını vermişlerdir. Görüşme yapılan öğrencilerin 5'i ailesinin Türkiye'de ikamet ettiklerini ve tatillerde ailelerinin yanına gittiklerini, ülkelerine ise mezun olduktan sonra gitmeyi düşündüklerini söylemişlerdir. Genel olarak tüm öğrenciler ulaşımın çok pahalı olduğunu ve sık gidemeyeceklerini söylemişlerdir. Ö17 kodlu öğrenci “Hiç gitmedim, çok sık gidemem. Belki de hiç gidemem. Okula çok para harcıyorum.” diye ifade etmiştir.

“Sağlık sigortan var mı?” sorusuna 9 öğrenci “yok”, 11 öğrenci “var” cevabını vermiştir. Sağlık sigortası olan öğrencilerden 2'si sigortalarının İHH İnsani Yardım Vakfı tarafından karşılandığını belirtmiştir. 5 öğrenci ise sigortasını para vererek aldığını ifade etmiştir. Geriye kalan 4 öğrenci sağlık sigortasının oturma izni alırken verildiğini söylemiştir. Sağlık sigortası olmayan öğrencilerin tamamı sağlık sigortasının pahalı olduğunu o nedenle yaptıramadıklarını ifade etmişlerdir. Ö17 kodlu öğrenci “Hayır. Sağlık sigortası çok pahalı 1000 ₺” cevabını verirken, Ö16 kodlu öğrenci ise “Sağlık sigortam var. Oturma izni aldığımda zorunlu sigorta aldık. Devlette geçmiyor. Özelde ise %40'ını karşılıyor.” cevabını vermiştir.

3. Bartın'da Bulunan Sosyal Yardım Kuruluşlarının Uluslararası Öğrencilerle İlişkisi

Araştırmanın bu aşamasında Bartın'da bulunan vakıf ve derneklerin Bartın Üniversitesi'ndeki uluslararası öğrenciler ile iletişiminin olup olmadığı, bu öğrencilere nasıl yardımcı oldukları ve gelecekteki planları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu kapsamda öncelikle Bartın Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Ofisi ile görüşülmüştür. Daha sonra Bartın Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İlim Yayma Cemiyeti, İHH İnsani Yardım Vakfı, Anadolu Gençlik Vakfı, Türkiye Gençlik Vakfı Bartın il temsilcilikleri ile görüşülmüştür. Ayrıca misyonu sadece uluslararası öğrenciler olan Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP)'na bağlı Bartın Mavi Kelebek Derneği ile de iletişime geçilmiştir.

Bartın Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Ofisi öğrencilerin ilk iletişime geçtiği ve aslında öğrencilere Bartın'da ilk destek olan birimdir. Öğrencilerin Bartın Üniversitesi'ni kazanması ile beraber kayıtlanma, vize, oturma izni, ikamet gibi önemli konularda yardımcı olmaktadır. Ayrıca ofisteki yetkililer yeni gelen öğrencilerle, daha önceki yıllarda gelmiş ve Türkçeyi iyi bilen öğrencileri bir araya getirerek kaynaştırma yaptıklarını, Bartın Üniversitesi'ni ve Bartın'ı tanıtmak için dönem başında oryantasyon etkinliği yaptıklarını, ekonomik anlamda yardıma ihtiyacı olan, kalacak yer arayan öğrencileri çeşitli yardım kuruluşlarına yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Ofisin dışında Üniversite'de yabancı uyruklu öğrencilerin kendilerinin kurdukları “Kardeşlik Kulübü” adı altında bir öğrenci kulübü de bulunmaktadır. Kulüp başkanı ile görüştüğümüzde kendi aralarında iletişim kurmak için bir mesajlaşma grubunun olduğunu, çeşitli sportif ve kültürel etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin birbirleri ile kaynaşmalarını sağladıklarını belirtmiştir.

Bartın'da iletişime geçtiğimiz sosyal yardım kuruluşlarından aldığımız bilgiler neticesinde, bu kuruluşların burs ve kalacak yer bulma noktasında yardımcı oldukları belirlenmiştir. Burs olarak İlim Yayma Cemiyeti, Anadolu Gençlik Vakfı ve Bartın Mavi Kelebek Derneği Uluslararası öğrencilere destek verdiklerini söylemiştir. İlim Yayma Cemiyeti daha çok kalacak yer konusunda öğrencilere yardımcı olmaktadır. Bartın'da bu cemiyetin yurdu bulunup, 76 uluslararası öğrenciye uygun ücrette barınma hizmeti verildiği belirtilmiştir. Ayrıca yurtlarında ücretsiz kalan yabancı uyruklu öğrencilerin olduğu, haftanın belirli bir günü öğrencilere kendi yöresel yemeklerini yapma imkânı sağlandığını belirtmişlerdir. Anadolu Gençlik Vakfı Bartın il temsilcisi

ise öğrencilere daha çok Bartın'da ev bulma ve eşya alma konusunda yardımcı olduklarını dile getirmiştir. Ayrıca önümüzdeki yıllarda bu öğrenciler için yurt veya apart açmayı düşündüklerini belirtmiştir.

Görüşmelerimiz sonucunda Uluslararası öğrencilere destek konusunda en ilgili ve öğrencilerin de en çok tanıdığı kurumun Bartın Mavi Kelebek Derneği olduğu görülmüştür. Derneğin yetkilisi, öğrenciler üniversiteye kayıt yaptırdığı andan itibaren onlarla iletişim halinde olduklarını belirtmiştir. Daha bir yıllık bir dernek olmalarına rağmen 250 öğrenciye yardım ettiklerini, 15 öğrenciye UDEF aracılığıyla burs verdiklerini, bu öğrencilerin barınması için yaklaşık 35-40 ev bulduklarını belirtmiştir. Ev bulmakla kalmadıklarını, bu evlerde kalan öğrencilerden ihtiyacı olanlara gıda yardımı da yaptıklarını açıklamıştır. Bu kurum öğrencilere sadece ekonomik anlamda destek vermeyip, sosyal olarak da onlara yardım etmeye çalışmaktadır. Örneğin, aynı ülkeden gelen öğrencileri birbirleriyle tanıştırmak, Bartın'da yalnız hissetmemelerini sağlamaya çalışmaktadırlar. Ayrıca öğrencileri Bartın'la ve Bartın halkıyla kaynaştırmak için geziler ve çeşitli programlar düzenlemektedirler. Önümüzdeki yıllar için planları olup olmadığı sorulduğunda Bartın Valiliği ve Bartın Belediyesi ile ortak projeler yaparak uluslararası öğrencilere sosyal ve ekonomik açıdan daha fazla yardım yapma planlarının olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Uluslararası öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin Türk öğrencilerle ve hocalarıyla iletişimlerinin gayet iyi olduğu, sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmıştır. Türk öğrencilerin bu öğrencilere hoşgörü ve samimiyetle yaklaştığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretim üyelerinin de anlayışla ve sabırla davrandıkları görülmüştür.

Diğer taraftan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar sosyal ve ekonomik olmak üzere iki boyutta incelenebilir. Sosyal boyuta bakıldığında bazı derslerin anlaşılabilmesi önemli bir sorun olarak söylenebilir. Öğrencilerin bazı dersleri anlayamamasının Türkçelerinin yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrencilere kendi bölümüyle ilgili eğitime başlamadan önce verilen Türkçe eğitimin daha etkin bir şekilde verilmesi önerilebilir. Ayrıca kendi bölümüyle ilgili teknik terimleri öğrenebilecekleri mesleki Türkçe dersi verilebilir.

Bir diğer sosyal sorun öğrencilerin ofis, dernek ve vakıflar hakkında yeterince bilgi sahibi olmamasıdır. Özellikle üniversiteye yeni gelen öğrencilerin ofis hakkında hiçbir bilgisinin olmadığı görülmüştür. Bu konuda üniversitedeki uluslararası öğrenci ofisinin daha etkin bir şekilde çalışması, öğrencilerle her an iletişim halinde olması, dönem başında yapılan oryantasyon toplantısının dönem içerisinde de sık sık yapılarak öğrencilerin bir araya getirilmesinin sağlanması, çeşitli sosyal etkinliklerle öğrencilerin kaynaştırılması önerilebilir. Diğer taraftan dernek ve vakıflar da öğrencilerin kendilerini bulmasını beklemektedir. Oysa bu dernek ve vakıfların üniversiteye, öğrencilerin ayağına giderek, stantlar açarak kendileri ile ilgili bilgilendirme yapmaları önerilebilir.

Üçüncü sosyal sorun ise Bartın şehrinin küçük ve sosyal imkânlarının olmamasıdır. Bu aslında sadece uluslararası öğrencilerin değil, aynı zamanda Türk öğrencilerin de şikâyet ettiği bir durumdur. Bu soruna çözüm olarak Bartın Üniversitesi, Bartın Belediyesi, Bartın Valiliği ortak veya ayrı ayrı çalışarak şehre kütüphane, tiyatro salonu, sinema salonu, spor kompleksleri gibi daha fazla sosyal ve kültürel alanlar katmaları önerilebilir.

Sosyal sorun olarak bakabileceğimiz son konu da Bartın halkının ve esnafının yabancı uyruklu öğrencilere karşı tutum ve davranışlarıdır. Bu sorunun ana kaynağı olarak halkın bu öğrencilerin geldikleri ülkeler ve kültürleri hakkında pek fazla bilgi sahibi olmaması ve önyargılar olarak düşünülebilir. Bu bağlamda halkın öğrencileri daha yakından tanıyabilmesi ve onları daha iyi anlayabilmeleri için öğrencilerin kültürlerini sergileyebilecekleri çeşitli etkinlikler düzenlenmesi önerilebilir.

Ekonomik sorunlara bakıldığında daha çok burs ve barınma noktasında sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlasının özel yurt ve evlerde kaldıkları, gelirlerinin büyük bir bölümünü barınmaya harcadıkları tespit edilmiştir. Bu konuda Kredi Yurtlar Kurumu'nun bu öğrencileri ayırdıkları kontenjan miktarının artırılması veya bu öğrencilere ayrı yurtlar açması, vakıf ve derneklerin yurt sayılarını artırarak daha uygun ücrette barınma hizmeti vermeleri önerilebilir. Ayrıca daha fazla vakıf ve derneğin uluslararası öğrencilere burs yardımı yapması önerilebilir.

Ulaşım öğrencilerin Bartın'da yaşadığı bir diğer sorundur. Öğrenciler ulaşım konusunda, hem ücretlerin fazla oluşundan, hem de belediye otobüsleri arasındaki sürenin fazla olmasından şikâyetçidirler. Bu noktada Bartın Belediyesi'nin yabancı uyruklu öğrencilerden otobüs ücretlerini indirimli bir şekilde alması, otobüs güzergâh ve sayılarının artırılarak öğrencilere daha rahat bir şekilde ulaşım hizmeti sağlamaları önerilebilir.

Sağlık sigortası konusunda iki husus dikkati çekmekte; Birincisi öğrenciler oturma izni alırken kısa süreli sağlık sigortası yapmakta, daha sonraki süreçte sigortalarını devam ettirmemektedir. Bu nedenle sağlık güvenceleri olmamaktadır. Küçük yerleşim yerlerinde sigorta şirketleri ile sözleşmeli hastane bulunmaması ile ilgili de sorun yaşamaktadırlar. İkincisi SGK ile ilgili ödemelerin pahalı olması nedeniyle öğrenciler SGK sağlık güvencesine sahip olamamaktadır. Öğrenciler sağlık sigortasının her hastanede geçmemesinden, pahalılığında şikâyet etmektedirler. Bu sorun Türkiye'nin diğer illerinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler için de geçerlidir. Bu bağlamda Türkiye'de bir üniversiteye kayıt yaptıran ve oturma izni alan tüm uluslararası öğrenciler için genel sağlık sigortasının ücretsiz verilmesi ve tüm hastanelerden hizmet alabilmelerinin sağlanması önerilebilir.

Tüm bu sorunlar bir bütün olarak incelendiğinde Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrenci sayısının giderek artmasına rağmen bu öğrencilere sosyo-ekonomik desteğin yeterli olmadığı görülmüştür. Bartın'da ise son iki yılda uluslararası öğrenci sayısında gözle görülür derecede artış olmuş buna karşılık gerekli alt yapının oluşturulamamasından kaynaklı sorunlar görülmüştür. Yine de Türkiye'nin geneline kıyasla hem Bartın şehrinde hem de Bartın Üniversitesinde uluslararası öğrencilere yönelik önemli çalışmalar yapıldığı ve yapılmakta olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Amanow, Ilhom. *Özbekistan Cumhuriyetinden Bursa'ya Yüksek Öğrenim Görmek İçin Gelen Öğrencilerin Uyum Problemleri*. Yüksek lisans tezi. Bursa; Uludağ Üniversitesi, 1996.

Apaydın, Çiğdem-Akunova, Zhyldyz-Ünver, Ayşe-Korkut, Gülcan ve Tonbak Zeynep. "Akdeniz Üniversitesi'nde Eğitim Uluslararası Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Sorunları" *3. Uluslararası Öğrencilik Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 2017, ss. 637-667.

Azmaç, Sibel. *Orta Asya Cumhuriyetleri'nden Gelen Uludağ Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*. Yüksek lisans tezi, Bursa; Uludağ Üniversitesi, 1995.

Bartın Üniversitesi (2019-a), <http://ubys.bartın.edu.tr/BIP/BusinessIntelligence/Students/Students By Nationality> (Erişim 03.12.2019).

Bartın Üniversitesi (2019-b), Bartın Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Ofisi

Çağlar, Ali. *Türk Üniversitelerinde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Öğrencilerinin Sorunları*, Cilt:32, Sayı:4, Amme İdaresi Dergisi, 1999, ss.133-169.

Çelik, İdris. *Türkiye'de Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, Edirne; Trakya Üniversitesi, 2013.

Garabayev, Baki. *Türkiye'de yükseköğrenim gören Türk cumhuriyetleri öğrencilerinin uyum sorunları ve Türkiye ve Türklere ilişkin kalıp yargılar*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde; Niğde Üniversitesi, 2000.

Ghanbary, Razieh. *Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerin Profili, İhtiyaçları ve Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Hacettepe Üniversitesi, 2017.

Kavak, Yüksel ve Baskan, Gülsün Atanur. "Türkiye'nin Türk cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarına yönelik eğitim politika ve uygulamaları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:20, Ankara, 2001, ss:92-103.

Kıroğlu, Kasım-Kesten, Alper ve Elma Cevat, "Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo- Kültürel ve Ekonomik Sorunları", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, Mersin, 2010, ss.26-39.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). *Türk Dünyasından ve Kardeş Topluluklardan Gelen Öğrencilerle İlgili Bir Araştırma*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 2001.

Mustafa Shakir Mustafa, "Türkiye'de Uluslararası Misafir Öğrencilerin Entegrasyon Sağlamasında Uluslararası Öğrenci Derneklerin Önemi:Konya Örneği", *4. Uluslararası Öğrencilik Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 2018, ss. 237-247.

Özçetin, Seçkin. *Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Hacettepe Üniversitesi, 2013.

Özkan, Gökhan ve Güvendir, Meltem Acar, "Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri Örneği", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:15(1), Bolu, 2015, ss 174-190.

Soyutürk, Mustafa. *Balkan ülkelerinden eğitim-öğretim için gelen öğrencilerin (Batı Trakya örneği) sosyal yapıya uyumları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Hacettepe Üniversitesi, 2000.

Stephenson, Lisa Ann. "A comparative study of cognitive and non-cognitive factors relationship to academic success for foreign master's students". Unpublished doctoral dissertation. University of Maryland, 2004.

Yardımcıoğlu, Fatih-Beşel, Furkan ve Savaşan Fatih. "Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği)" *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 203 Cilt: 12, Sayı: 1, Sakarya, 2017, ss 203-254.

Yıldırım, Erdal ve Köksal Hüseyin. "Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Gözüyle Türkiye" *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt: 18, Sayı:3, Kırşehir, 2017,ss. 297-323.

YÖK , Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, <http://www.istatistik.yok.gov.tr> (Erişim 29.10.2019).

YTB , Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, <https://www.ytb.gov.tr/uluslararası-ogrenciler/uluslararası-ogrenci-hareketliliği> (Erişim 29.10.2019).